

Rapport

Enquête boekwaarde Care en GGZ

Inventarisatie onder instellingen
per 12 april 2010

april 2010

Inhoud

1. Achtergrond	5
1.1 Bouwimpuls	6
2. Doelstellingen	7
3. Werkwijze	9
3.1 Volledigheidscontrole	9
3.2 Kwaliteitscontrole	10
4. Bevindingen	13
4.1 Response	13
4.2 Algemene bevindingen enquête	15
4.3 Bevindingen per vraag	16
4.3.1 Immateriële vaste activa	16
4.3.2 Oudbouwproblematiek bij gerealiseerde en/of geplande nieuwbouw	18
4.3.3 Herwaardering bestaande gebouwen	19
4.3.4 Exploitatieprobleem bij nieuwbouw	20
4.4 Samenvatting	21
4.4.1 Immateriële vaste activa	21
4.4.2 Oudbouwproblematiek bij gerealiseerde en/of geplande nieuwbouw	22
4.4.3 Herwaardering bestaande gebouwen	22
4.4.4 Exploitatieprobleem bij nieuwbouw	23

1. Achtergrond

Op 23 juni 2009 heeft de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa) het advies 'Naar integrale tarieven in de AWBZ' uitgebracht. In dit advies is ook de zogenaamde boekwaardeproblematiek benoemd.

Op 1 januari 2009 is het bouwregime in de WTZi voor de AWBZ-instellingen komen te vervallen. Dit heeft nog niet geleid tot boekwaardeproblemen. In 2009 en 2010 worden de instellingsbudgetten nog nagecalculeerd op kapitaallasten. Dit geldt voor kapitaallasten die behoren bij onder de WTZi-goedgekeurde investeringen óf bij investeringen die voorheen onder het bouwregime vielen en die ná 1 januari 2009 in exploitatie zijn genomen. In de enquête is rekening gehouden met een continuering van de huidige afschrijvingsmethodiek voor de geïnventariseerde activa tot en met 2015. In werkelijkheid kan voor een ander overgangstraject gekozen worden.

Een boekwaardeprobleem treedt op wanneer de boekwaarde van WTZi/Wmg gefinancierde activa hoger is dan de feitelijke waarde, bijvoorbeeld als gevolg van langere afschrijvingstermijn dan de termijn dat een gebouw geëxploiteerd wordt/kan worden. Het boekwaardeprobleem werd onder het regime van de nacalculatie opgelost doordat de financiering niet afhankelijk was van de daadwerkelijke exploitatie van het gebouw (de bezetting). Ook een gebouw dat feitelijk niet meer bestaat, heeft nog recht op vergoeding. Na invoering van de integrale tarieven en afschaffing van de nacalculatie (zonder meer), is dit niet langer het geval: de vergoeding van de kapitaallasten wordt afhankelijk van de bezetting en het nader te bepalen integrale tarief.

Het mogelijke volumerisico wat ontstaat bij invoering van de NHC's vormt geen onderdeel van dit onderzoek.

Om de boekwaardeproblematiek, in navolging van de ziekenhuizen, bij de AWBZ-instellingen in kaart te brengen heeft de NZa een enquête uitgevoerd. De reikwijdte van dit onderzoek betreft de grootschalige intramurale voorzieningen, inclusief de langdurende en geneeskundige GGZ-instellingen voor langdurende en geneeskundige zorg. De voorzieningen zijn hierbij het uitgangspunt en niet de verschillende financieringsbronnen. Wel is het mogelijk gemaakt om de voorzieningen uit de verschillende sectoren die vallen onder één rechtspersoon in één enquête op te nemen. Splitsing van de resultaten naar de verschillende sectoren is hierdoor niet meer mogelijk. Voor de GGZ-instellingen is ook het ZVW-deel geïnventariseerd en het nog af te scheiden deel voor forensische zorg met strafrechtelijke titel. De kleinschalige woonvoorzieningen (KW) zijn buiten dit onderzoek gehouden. Normering van de kapitaallasten voor de KW heeft al eerder plaatsgevonden tegelijk met een overgangsregeling.

De enquête gaat uit van de op de instellingsbalans opgenomen activa. Dit betekent dat het hier gaat om voorzieningen in eigendom. Slechts beperkte aandacht wordt besteed aan huursituaties. Met Aedes en ActiZ is afgesproken dat dit onderdeel verder verdiept zal worden door een inventarisatie van de problematiek rond huursituaties door een onderzoek bij een drietal woningcorporaties. Dit materiaal zal in mei 2010 beschikbaar komen.

1.1 Bouwimpuls

Een deel van de boekwaardeproblematiek wordt opgelost door de bouwimpuls voor de AWBZ. In augustus 2009 is € 160 miljoen beschikbaar gesteld voor de stimulering van de door de economische crisis stilgevallen bouw in de zorg. De middelen moesten volgens de aanwijzing van VWS ingezet worden voor versnelde afschrijving van de resterende boekwaarden en voor de bijbehorende interim-voorzieningen bij vervangende nieuwbouw van de AWBZ-instellingen met meerbedskamers (V&V) of met rode/oranje gebouwen (GHZ). De NZa heeft voor de bouwimpuls 130 aanvragen ontvangen met een totaalbedrag aan boekwaarden van € 360 miljoen (waarvan € 150 miljoen GHZ en € 200 miljoen V&V). Omdat de beschikbare middelen hierdoor overschreden zouden worden, is overgegaan tot prioritering van de aanvragen en tot afwijzing van een deel van de aanvragen. Van de gemelde boekwaardeproblematiek resteert nog € 220 miljoen (€ 130 miljoen V&V en € 90 miljoen GHZ).

2. Doelstellingen

De NZa wil met de enquête 'Inventarisatie boekwaarde AWBZ' inzicht krijgen in de omvang van de boekwaardeproblematiek binnen instellingen die grootschalige intramurale zorg leveren.

De doelstellingen van het onderzoek zijn het verkrijgen van werkelijke gegevens, het ordenen en controleren hiervan en ten slotte het analyseren en rapporteren teneinde een beeld te kunnen geven van de omvang van de boekwaardeproblematiek.

Op basis van de bovenstaande doelstelling zijn de werkzaamheden onderverdeeld in vijf stappen, resulterend in bijbehorende projectresultaten.

Stap 1: Opstellen van de enquête en vaststellen van de onderzoekspopulatie.

Projectresultaat 1: een set gerichte onderzoeksvragen en een afgebakende onderzoekspopulatie.

Stap 2: Verzamelen van gegevens over de boekwaardeproblematiek per zorgaanbieder.

Projectresultaat 2: een zo volledig mogelijke verzameling enquêtes met daarin de afzonderlijke basisgegevens per zorgaanbieder.

Stap 3: Vaststellen uitgangspunten, controle van de data en omzetten naar een bestand.

Projectresultaat 3: Oplevering van een consistent en een zo volledig mogelijk en betrouwbaar databestand voor analyse en rapportage.

Stap 4: Ontwikkelen methodiek, analyseren onderzoeksdata en afstemmen eerste uitkomsten.

Projectresultaat 4: oplevering van een conceptrapportage.

Stap 5: Opstellen van de macrorapportage op basis van de onderzoeksvragen

Projectresultaat 5: oplevering van de definitieve rapportage.

3. Werkwijze

Werkwijze stap 1: Opstellen van de enquête en vaststellen van de onderzoekspopulatie.

Bij het opstellen van de enquête is samengewerkt met de accountants van Price Waterhouse Coopers (PWC) en Ernst & Young (E&Y). Deze samenwerking had als doel een duidelijke, eenduidige, goed onderbouwde en gerichte set vragen aan de zorgaanbieders voor te leggen voor het in kaart brengen van de boekwaardeproblematiek. Voor een inzicht in de vragen in de enquête wordt verwezen naar bijlage 1.

Voor het vaststellen van de onderzoekspopulatie is een selectie gemaakt uit de populatie zorgaanbieders bekend bij de NZa die in 2009 een budget hebben aangevraagd. Het gaat dan specifiek om de populatie zorgaanbieders uit de AWBZ en de langdurende en geneeskundige GGZ zorgaanbieders.

Selectiecriteria voor opname in de onderzoekspopulatie is geweest dat het zorgaanbieders moest betreffen met grootschalige intramurale voorzieningen. Dit betekent dat de enquête niet van toepassing is op zorgaanbieders met uitsluitend kleinschalige woonvormen en niet op zorgaanbieders zonder verblijf. Deze selectie heeft geresulteerd in een onderzoekspopulatie van 884 zorgaanbieders.

Werkwijze stap 2: Verzamelen van gegevens over de boekwaardeproblematiek per zorgaanbieder.

Stap 2 in het onderzoek was gericht op het verkrijgen van een zo volledig mogelijk verzameling van enquêtes met daarin de afzonderlijke basisgegevens per zorgaanbieder.

De onderzoekspopulatie is schriftelijk benaderd met het verzoek tot medewerking waarbij de vragenlijst van de website van de NZa kon worden gehaald.

Voor een hogere response is een schriftelijk rappel uitgegaan naar de onderzoekspopulatie. In een nog later stadium zijn de niet-responderende zorgaanbieders telefonisch benaderd. Daarbij zijn de zorgaanbieders met een relatief groot budget het eerst benaderd. Dat niet alle zorgaanbieders in de onderzoeksperiode zijn bereikt heeft geleid tot het instellen van een natraject. In dit natraject van het onderzoek worden alle niet-responderende zorgaanbieders telefonisch benaderd met de vraag of hun enquête nog in aantocht is of dat zij weigeren mee werken dan wel dat de vragen niet van toepassing zijn op hun situatie. Dit met als doel een zo compleet mogelijk beeld te krijgen over de aanwezigheid en omvang van de boekwaardeproblematiek. De resultaten van dit natraject konden nog niet in deze rapportage worden verwerkt, gelet op de datum van oplevering van deze rapportage.

Werkwijze stap 3: Vaststellen uitgangspunten, controle van de data en omzetten naar een bestand.

Stap 3 was gericht op het verkrijgen van inzicht en het verhogen van de betrouwbaarheid van de geleverde basisgegevens.

Daarvoor is in eerste instantie een controleprotocol opgesteld waarbij de volledigheidscntrole en de kwaliteitscontrole te onderscheiden zijn.

3.1 Volledigheidscontrole

De enquête is in de eerste plaats gecontroleerd op aanwezigheid van alle benodigde bijlagen en op aanwezigheid van een rapport van bevindingen (of accountantsverklaring) ondertekend door de huisaccountant.

Vervolgens zijn de enquêtes met een rapport van bevindingen nader gecheckt. De enquêtes waarvan het rapport van bevindingen geen vragen oproept en van bijlagen zijn voorzien, worden verondersteld goed ingevuld te zijn.

Wanneer er afwijkende of uitgebreidere antwoorden inclusief bijlagen aanwezig bleken, kwam de enquête in aanmerking voor nader onderzoek.

Dit resulteerde in de volgende categorieën enquêtes:

- categorie a: Complete enquêtes;
- categorie b: Complete enquêtes, maar met een afwijkend rapport van bevindingen;
- categorie c: Enquêtes zonder rapport van bevindingen;
- categorie d: Instellingen die enquêtes niet willen invullen;
- categorie e: Enquêtes die niet van toepassing zijn op instelling.

3.2 Kwaliteitscontrole

De kwaliteitscontrole was in eerste instantie gericht op de enquêtes uit categorie b, de complete enquêtes met een afwijkend rapport van bevindingen.

Het zijn de enquêtes uit categorie b (complete enquêtes, maar met afwijkende goedkeuringen van bevindingen) die voor beoordeling op betrouwbare gegevens in aanmerking kwamen.

Bij het opstellen van de kwaliteitscontrole zijn mogelijke interpretatieverschillen tussen indieners en opstellers van de enquête een belangrijk uitgangspunt geweest. Naar aanleiding van de vragen die er gesteld zijn door de zorgaanbieders aan de NZa zijn gesteld over de enquête, is een 'frequently asked questions' (FAQ) lijst opgesteld en is een beeld gevormd van waar zich bij de enquête waarschijnlijk interpretatieverschillen voor hebben gedaan.

Dit heeft in samenspraak met de externe accountants van PWC en E&Y geresulteerd in een 25 controlepuntenprogramma. Voor inzicht in deze controlepunten wordt verwezen naar bijlage 2 'Controlepunten rapport van bevindingen inzake inventarisatie overgangsregeling kapitaallasten AWBZ'.

Gezien de vele vragen die zijn binnengekomen, is besloten niet alleen de betrouwbaarheid van de gegevens van de enquêtes uit categorie b te verifiëren, maar ook die van de enquêtes uit categorie a, de complete goedgekeurde enquêtes.

Dit is gedaan om een algehele indruk te krijgen van de betrouwbaarheid van de opgegeven basisgegevens.

Voor kwaliteitscontrole van de gegevens is een beroep gedaan op de expertise van externe accountants. Daarvoor zijn opnieuw accountants van PWC en Ernst & Young ingeschakeld. In totaal zijn er 102 enquêtes aan hen voorgelegd. Dit betroffen 30 uit de categorie a, complete enquêtes en 72 uit de categorie b, complete enquêtes met afwijkende rapporten van bevindingen. De bevindingen van de externe accountants hebben de input gevormd voor stap 4 in de werkwijze.

Enquêtes uit categorie c, dat wil zeggen enquêtes met ontbrekende bijlage(n) zijn gebeld om deze alsnog na te sturen.

Werkwijze stap 4: Ontwikkelen methodiek, analyseren onderzoeksdata en afstemmen eerste uitkomsten.

Bij het verwerken van de enquêtes in de database en later bij het analyseren van de data hebben we enkele vragen gemarkeerd voor nader onderzoek. Deze vragen zijn specifiek onderzocht, voornamelijk vanwege mogelijke interpretatieverschillen. Wanneer er een aanpassing op de aangeleverde data heeft moeten plaatsvinden, is dit beschreven onder 4.3 'bevindingen per vraag'.

Werkwijze stap 5: Opstellen van de macrorapportage op basis van de onderzoeksvragen.

Uiteindelijk zijn alle enquête resultaten verwerkt in een database en gecorrigeerd waar nodig. De belangrijkste resultaten zijn opgenomen in deze rapportage en voorzien van een commentaar.

4. Bevindingen

In dit onderdeel worden de bevindingen gepresenteerd van de binnengekomen en geanalyseerde enquêtes. Als eerste wordt de response op de enquête gepresenteerd. Vervolgens wordt bij de analyse onderscheid gemaakt naar algemene opvallendheden met betrekking tot de enquête en specifieke opvallendheden per enquêtevraag.

4.1 Response

In totaal zijn 884 zorgaanbieders benaderd om de enquête in te vullen. Tabel 1 laat zien dat het, verdeeld over de onderscheiden sectoren, gaat het om 511 zorgaanbieders in de sector Verpleging & Verzorging (V&V), om 70 zorgaanbieders in de sector Geestelijke Gezondheidszorg (GGZ) en om 303 zorgaanbieders in de Gehandicaptensector (GHZ). In de GGZ zijn er 57 zorgaanbieders met een AWBZ of een gecombineerd AWBZ en ZVW aanbod, terwijl er 13 zorgaanbieders met alleen een ZVW aanbod.

Tabel 1. Het aantal zorgaanbieders naar sector in de onderzoekspopulatie

V&V	GGZ	GHZ	Totaal
511	70	303	884

Van de 884 zorgaanbieders gaven er in totaal 47, waarvan er 12 in de V&V, 8 in de GGZ-care en 27 in de Gehandicaptensector, aan dat de boekwaardeproblematiek niet op hen van toepassing was. Het betrof hier met name zorgaanbieders met kleinschalig wonen (zie Hoofdstuk 1. Achtergrond). Gecorrigeerd voor deze zorgaanbieders bestaat de totale populatie uit 837 zorgaanbieders.

Uit tabel 2 blijkt ook dat 243 zorgaanbieders niet hebben gereageerd op de oproep om de enquête in te vullen en zij vertegenwoordigen bijna 30% van de zorgaanbieders. Niet bekend is of deze groep een boekwaardeprobleem heeft. Daarom wordt hier niet overgegaan tot extrapolatie van de wel ontvangen gegevens. In totaal 9 zorgaanbieders hebben aangegeven niet aan de enquête te willen deelnemen en bijna 6% had meer tijd nodig dan de onderzoeksperiode toeliet. Bijna tweederde van de zorgaanbieders heeft de enquête ingestuurd. Naar sectoren uitgesplitst is de response met 60,9% in de GHZ het laagst en met bijna 71,0% het hoogst in de GGZ.

Tabel 2. Response enquête boekwaardeproblematiek naar sector in aantallen

	V&V		GGZ		GHZ		Totaal	
	Abs	%	Abs	%	Abs	%	Abs	%
Niet gereageerd	162	32,5	12	19,4	69	25,0	243	29,0
Binnen	322	64,5	44	71,0	168	60,9	534	63,8
Uitstel	10	2,0	6	9,7	35	12,6	51	6,1
Weigering	5	1,0	0	0,0	4	1,4	9	1,1
Totaal	499	100	62	100	276	100	837	100

Tabel 3 laat zien dat de response op de enquête naar budgetten van de zorgaanbieders met 75,6% hoger uitkomt dan de response in aantallen enquêtes. Naar sectoren uitgesplitst is de response in financiële termen in de GGZ met 69,0% het laagst en in de GHZ met 83,4% het hoogst.

Tabel 3. Response enquête boekwaardeproblematiek naar sector naar budget

	V&V		GGZ		GHZ		Totaal	
	mIn	%	MIn	%	mIn	%	mIn	%
Niet gereageerd	2.353	21,8	276	22,1	568	10,2	3.197	18,2
Binnen	7.783	72,3	861	69,0	4.666	83,4	13.310	75,6
Uitstel	378	3,5	110	8,8	310	5,5	798	4,5
Weigering	257	2,4	0	0,0	47	0,8	304	1,7
Totaal	10.772	100	1.247	100	5.591	100	17.609	100

Tabel 4 geeft het aantal geverifieerde enquêtes in verhouding tot het aantal binnengekomen enquêtes per sector. In totaal hebben we 534 enquêtes ontvangen, waarvan er 431 door een accountant geverifieerd zijn.

Tabel 4. Response enquête met goedgekeurd rapport van bevindingen naar sector en aantallen

V&V		GGZ		GHZ		Totaal	
Abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
247	77%	44	93%	140	83%	431	81%

4.2 Algemene bevindingen enquête

In de enquête is slechts beperkte aandacht besteed aan huursituaties (zie ook paragraaf Hoofdstuk 1. Achtergrond). Geconstateerd is dat de vragen die gesteld zijn over huursituaties verschillend geïnterpreteerd zijn. Dit is ook afhankelijk van de wijze van verwerken van deze huursituaties in de jaarverslaggeving (wel of niet geactiveerde huur). Daarom is besloten de resultaten hiervan niet in deze rapportage op te nemen. (zie verder Hoofdstuk 1. Achtergrond).

In de begeleidende brief bij de enquête is aan de instellingen gevraagd om de ingevulde cijfers door een accountant te laten controleren. Deze controle kon worden uitgevoerd door middel van een door ons opgesteld vast format, het rapport van bevindingen. Het merendeel van de instellingen heeft een door de accountant opgesteld rapport van bevindingen meegestuurd. Niet alle instellingen hebben aan dit verzoek voldaan, waardoor op een deel van de geretourneerde cijfers geen controle heeft plaatsgevonden. Bij het analyseren van de cijfers blijkt dat de variantie van de niet-gecontroleerde cijfers groter is dan de wel gecontroleerde cijfers. Om een zo hoog mogelijke betrouwbaarheid van de cijfers te garanderen, hebben we besloten om alleen gebruik te maken van de gecontroleerde cijfers. Voor de vergelijking worden de resultaten van de niet-gecontroleerde cijfers wel vermeld, maar niet verklaard in paragraaf 4.3.

Van de 534 instellingen die hebben gereageerd, zijn 431 instellingen geverifieerd door een accountant (81%) en 103 instellingen niet geverifieerd (19%). Op een selectie enquêtes heeft nog een extra controle plaatsgevonden.

Deze extra controle heeft plaatsgevonden op enquêtes die een afwijkend rapport van bevindingen hebben meegestuurd, zie ook paragraaf 3 'Werkwijze' voor een uitgebreide beschrijving van dit proces. Naar aanleiding van de extra controle zijn op advies van de accountant enkele cijfers aangepast, om de kwaliteit van de gerapporteerde cijfers te verhogen. Deze specifieke aanpassingen zullen worden besproken in paragraaf 4.3 bij de bevindingen per vraag.

Onderstaande tabel laat de verhouding geverifieerde instellingen zien

Response	Instellingen	
	Absoluut	Relatief
Totale populatie zorgaanbieders in de enquête	837	100%
Totaal geretourneerde enquêtes	534	64%
Aantal door accountant geverifieerde enquêtes	431	51%

Omdat we de instellingen de mogelijkheid hebben geboden om op concern niveau de enquête in te vullen, kan het voorkomen dat een concern met meerdere deelbudgetten de enquête op totaal niveau heeft ingevuld. Om deze reden kunnen we in de analyse geen splitsing maken naar de verschillende deelsectoren.(zie ook Hoofdstuk 1. Achtergrond).

Het is goed mogelijk dat niet iedere vraag voor iedere instelling relevant is. Wanneer dit het geval is, is een vraag door de betreffende instelling niet ingevuld. Op vraagniveau kan hierdoor de response afwijken van het totaalpercentage. Hiermee dient rekening worden gehouden met het interpreteren van de resultaten en de onderlinge vergelijkbaarheid ervan.

Ondanks de hoge response kunnen de resultaten niet geëxtrapoleerd worden naar het totaal aantal instellingen. De prikkel om de enquête te retourneren is groter bij een instelling die een boekwaardeprobleem heeft dan bij een instelling die dit niet heeft. Onbekend is of de instellingen die de enquête niet hebben ingestuurd een boekwaardeprobleem hebben. Daarnaast blijkt uit de response dat naar verhouding meer grotere instellingen hebben gereageerd dan kleinere. Deze twee oorzaken zouden bij extrapolatie kunnen zorgen voor een overschatting van het boekwaardeprobleem.

4.3 Bevindingen per vraag

De enquête kent vier onderdelen die verdeeld zijn over drie vragen, namelijk:

- immateriële vaste activa (vraag 201 t/m 311);
- oudbouwproblematiek bij gerealiseerde en/of geplande nieuwbouw (vraag 401 t/m 417);
- herwaardering in gebruik zijnde panden en buiten gebruik gestelde panden bij het verkorten van de afschrijvingstermijn (vraag 511 t/m 616);
- exploitatieprobleem bij nieuwbouw (vraag 701 t/m 807).

Bij de hierna te bespreken bevindingen is voor iedere vraag (indien relevant) het totaal aantal instellingen vermeld die de vraag hebben ingevuld, evenals het totaal van bedragen dat bij iedere vraag is ingevuld. Voor iedere vraag zal de spreiding worden aangegeven door de hoogste en de laagste waarde te vermelden.

4.3.1 Immateriële vaste activa

Het doel van de inventarisatie naar de immateriële vaste activa (IVA) is om te komen tot een versnelde afschrijving of andere wijze van compensatie van de IVA bij het beëindigen van de huidige bekostiging. Het betreft hier IVA die nog niet in de jaarrekening zijn geclassificeerd naar materiële vaste activa (MVA), maar volgens de verslaggevingsregels onder de financiële vaste activa (FVA) behoren te zijn opgenomen. Indien sprake is van eerder naar MVA geherclassificeerde bedragen, dienen deze niet bij deze vragen te worden opgenomen. Als IVA geboekte posten als betaalde goodwill voor overnames en geactiveerde disagio op leningen worden ook niet bij deze vraag vermeld.

De NZa heeft gemerkt bij het analyseren dat vraag 201, het saldo van de boekwaarde IVA, regelmatig anders geïnterpreteerd werd door de instellingen. Vaak werd de immateriële activa opgegeven van zowel panden die nog in exploitatie zijn als van panden die dat niet meer zijn. Het was de intentie om te vragen naar de IVA van alleen de panden die nu nog worden nagecalculeerd, terwijl feitelijk de betreffende panden er niet meer zijn.

Om de data te schonen is een top 10 samengesteld van de instellingen met de hoogste (absolute) IVA, waarna van deze instellingen de bijlagen nader zijn geanalyseerd.

Indien nodig is met de betreffende instellingen contact opgenomen om de data zuiver te krijgen. Deze nadere controle betreft 34% van het totale bedrag aan opgegeven IVA van de geverifieerde enquêtes en 28% van het totaal aan opgegeven IVA van alle respondenten. De nodige aanpassingen zijn verwerkt in de totalen.

Vraag 209 geeft het saldo van de boekwaarde van de IVA per 2015, na verwerking van de volgens de huidige methodiek bepaalde afschrijvingen van 2009 tot en met 2015, weer. Bij deze boekwaarde is met de correctie op vraag 201 rekening gehouden.

Ook bij vraag 211, de additionele IVA, bleken dezelfde interpretatieverschillen te bestaan. Deze vraag is opgenomen om te achterhalen of er mogelijk (nieuwe) problemen ontstaan en eventuele oude plankosten van projecten die geen doorgang hebben kunnen vinden. Dit alleen voor zover deze kosten niet vallen onder de aanbouwproblematiek in de materiële vaste activa. Hier is eenzelfde werkwijze gehanteerd om de cijfers te schonen. De top 10 die hier gecontroleerd en zonodig gecorrigeerd is, betreft 73% van het totale bedrag aan opgegeven additionele IVA van de geverifieerde enquêtes en 68% van het totaal aan opgegeven additionele IVA van alle respondenten.

Immateriële vaste activa (IVA)	Alle respondenten		Gevalideerde respondenten	
	Aantal reacties	Totale waarde	Aantal reacties	Totale waarde
Totaal van regel 201	197	€ 67 mln	176	€ 53 mln
Totaal van regel 209	186	€ 32 mln	165	€ 24 mln
Totaal van regel 211	70	€ 34 mln	63	€ 30 mln

Bij vraag 201 is de hoogste uitslag een instelling met een boekwaarde IVA van € 7,4 miljoen en bij vraag 211 was de hoogste additionele IVA € 5,8 miljoen. Dit betreft beide een door de accountant gecontroleerde enquête.

Bij de vragen 212 en 301 zijn de specifieke afspraken met c.q. de lopende aanvragen bij de NZa voor versnelde afschrijving van de IVA opgenomen. Het betreft hier onder andere de aanvragen bouwimpuls en inhaalafschrijvingen bij omzetting van een annuïtaire in een lineaire afschrijvingsmethodiek (voor de verzorgingshuizen).

Deze vragen hebben de volgende resultaten opgeleverd:

Versnelde afschrijving (IVA)	Alle respondenten		Gevalideerde respondenten	
	Aantal reacties	Totale waarde	Aantal reacties	Totale waarde
Totaal van regel 212	26	€ 8 mln	21	€ 7 mln
Totaal van regel 301	17	€ 28 mln	15	€ 21 mln

Bij vraag 212 blijkt de hoogste specifieke afspraak € 2.1 miljoen te zijn, de laagste afspraak is verwaarloosbaar klein. Het hoogste resultaat bij vraag 301, de lopende aanvraag voor versnelde afschrijving, bedraagt € 5.7 miljoen. De laagste aanvraag is verwaarloosbaar klein, maar de op één na laagste bedraagt € 0,5 miljoen.

Naast de IVA die nog niet in de jaarrekening zijn geïdentificeerd naar materiële vaste activa (MVA), wordt onder 2.6, gevraagd naar panden die er niet meer zijn (zogenaamde spookgebouwen), maar waarvan de nacalculatie nog wel onder de materiële vaste activa is opgenomen. Ook deze activa zouden eigenlijk onder de FVA moeten staan. Er wordt gevraagd naar de boekwaarde per 2015. Het resultaat van deze vraag is:

Spookgebouwen	Alle respondenten		Gevalideerde respondenten	
	Aantal reacties	Totale waarde	Aantal reacties	Totale waarde
Totaal van regel 311	136	€ 47 mln	119	€ 41 mln

Bij vraag 301 bedraagt de hoogste response € 6.969.565,- en is de laagste verwaarloosbaar.

4.3.2 Oudbouwproblematiek bij gerealiseerde en/of geplande nieuwbouw

Het gaat in dit onderdeel om oudbouwproblematiek bij gerealiseerde nieuwbouw en/of oplevering nieuwbouw tijdens de looptijd van een mogelijke overgangsregeling. In dat kader wordt geïnventariseerd tot en met 2015. De vragen hebben alleen betrekking op materiële vaste activa waarvan op grond van vergunning/trekkingsrechten óf bij investeringen die voorheen onder het bouwregime vielen en die ná 1 januari 2009 in exploitatie zijn genomen, de kosten in het huidige regime nacalculeerbaar zijn en die bij het in gebruik nemen van de nieuwbouw nog niet volledig afgeschreven zijn op grond van bestaande beleidsregels voor afschrijvingen.

Bij vraag 402 wordt gevraagd of er sprake is van oudbouwproblematiek binnen de oude kaders van het WZV/WTZi bouwregime. Men kan hier antwoorden met 'ja', dan wel 'nee'. Het aantal instellingen dat deze vraag positief beantwoord heeft, is 293 van de 552.).

Oudbouw binnen oude kaders	Alle respondenten		Gevalideerde respondenten	
	Aantal reacties	Positief	Aantal reacties	Positief
Regel 402: aantal met positief antwoord	552	293	440	250

Bij vraag 405 wordt de boekwaarde ultimo 2008 volgens de jaarrekening gevraagd. Van de 440 gevalideerde enquêtes hebben 262 instellingen deze vraag ingevuld met een totaalbedrag van € 906,6 miljoen. Het grootste bedrag is € 38 miljoen, en de top 10 van gevalideerde respondenten zijn samen goed voor € 223 miljoen. Het laagste bedrag is verwaarloosbaar met € 8.121,-.

Bij vraag 409 wordt het bedrag gevraagd dat versneld wordt afgeschreven. Dit bedrag is berekend als het resultaat van de boekwaarde ultimo 2008 minus de reguliere afschrijving tot en met de oplevering van de nieuwbouw, waarbij rekening wordt gehouden met de restwaarde per 2015. De totalen van vraag 409 hebben we gecorrigeerd voor huursituaties, die buiten dit onderzoek zijn gehouden. (zie ook Hoofdstuk 1. Achtergrond). Van de 440 gevalideerde enquêtes hebben 233 instellingen deze vraag ingevuld. Het hoogste bedrag is € 15,7 miljoen het kleinste bedrag is niet noemenswaardig.

Vraag 414 betreft de specifieke afspraken die reeds met de NZa gemaakt zijn over versnelde afschrijving van de materiële vaste activa. Hieronder valt bijvoorbeeld het geld dat beschikbaar is gekomen voor de bouwimpuls. Bij vraag 415 is gevraagd naar de lopende aanvragen voor versnelde afschrijving, hieronder vallen voor een groot deel ook de bezwaarprocedures die nog lopen naar aanleiding van de afwijzing van een tegemoetkoming van de bouwimpuls.

Versnelde afschrijving	Alle respondenten		Gevalideerde respondenten	
	Aantal reacties	Totale waarde	Aantal reacties	Totale waarde
Totaal van regel 405	304	€ 1.039 mln	262	€ 907 mln
Totaal van regel 409	273	€ 399 mln	233	€ 344 mln
Totaal van regel 414	134	€ 181 mln	125	€ 170 mln
Totaal van regel 415	80	€ 115 mln	67	€ 100 mln

4.3.3 Herwaardering bestaande gebouwen

Hierbij gaat het om de eventuele herwaardering van bestaande gebouwen in verband met het verkorten van de afschrijvingstermijnen. In de enquête wordt een splitsing gemaakt naar terreinen, gebouwen, verbouwingen, installaties, trekkingsrecht en onderhanden werk. De splitsing is onder andere nodig omdat voor investeringen in gebouwen die onder de trekkingsrechten/instandhoudingsinvesteringen zijn gerealiseerd, al andere termijnen gelden. De berekening van de fictieve inhaalafschrijving is de uitkomst van de werkelijke cumulatieve afschrijvingen en de thans berekende afschrijvingen op basis van een verkorte gebruiksduur van 50 jaar naar 40 jaar. Voor installaties wordt geïnventariseerd wat het effect is van een verkorting van de afschrijvingstermijn van 20 jaar naar 16 jaar. Met de antwoorden op deze vragen kunnen van meerdere scenario's voor kortere afschrijving de gevolgen in beeld worden gebracht.

Bij vraag 513 wordt gevraagd naar de nog af te schrijven bedragen na 2015 van nog in gebruik zijnde panden. Vraag 515 A en B geven vervolgens de fictieve inhaalafschrijving van respectievelijk start tot en met 2008 en 2009 tot en met 2015. Bij het analyseren hebben we geconstateerd dat vraag 515A wel correct is berekend, maar dat vraag 515B in veel gevallen is overschat. Soms is alleen de extra afschrijving berekend, maar in enkele gevallen is de extra afschrijving bij het totaal geteld. Om de juiste inhaalafschrijving te rapporteren hebben we de antwoorden van vraag 512 gebruikt en deze vermenigvuldigd met 25% om de extra afschrijving van een verkorte gebruiksduur van 50 jaar naar 40 jaar beter te benaderen.

Versnelde afschrijving	Alle respondenten		Gevalideerde respondenten	
	Aantal reacties	Totale waarde	Aantal reacties	Totale waarde
Totaal van regel 513	492	€ 4.671 mln	429	€ 3.964 mln
Totaal van regel 515A	493	€ 938 mln	430	€ 788 mln
Totaal van regel 515B	493	€ 635 mln	430	€ 538 mln

De vragen 610 en 612 A en B zijn nagenoeg identiek, alleen met het verschil dat deze vraag is bedoeld is voor panden die buiten gebruik zijn gesteld, maar nog wel onder de MVA zijn opgenomen. Hierbij valt te denken aan leegstand als gevolg van capaciteitsreductie of effect van capaciteitsreductie zonder leegstand, maar met minder bezetting in hetzelfde gebouw. Ook vraag 612B is verschillend geïnterpreteerd en daardoor hebben we een identieke berekening uitgevoerd met vraag 609 om vraag 612B te benaderen.

Versnelde afschrijving	Alle respondenten		Gevalideerde respondenten	
	Aantal reacties	Totale waarde	Aantal reacties	Totale waarde
Totaal van regel 610	102	€ 53 mln	94	€ 46 mln
Totaal van regel 612A	107	€ 27 mln	99	€ 26 mln
Totaal van regel 612B	107	€ 12 mln	98	€ 11 mln

4.3.4 Exploitatieprobleem bij nieuwbouw

Hierbij gaat het om exploitatiekosten vanaf 2009 die betrekking hebben op recent gerealiseerde of nog te realiseren nieuwbouw. Naar verwachting zullen bij invoering van de NHC's de cash-flow in de eerste jaren onvoldoende zijn om de kapitaallasten die behoren bij deze nieuwe investeringen te kunnen dekken. Dit noemt men ook wel de 'badkuipproblematiek'. Het dekkingstekort is niet vast te stellen, zolang de bijbehorende productie en de hoogte van de NHC niet bekend zijn. Daarom wordt hier volstaan met de werkelijke begrote kapitaallasten. De vraag is gesplitst in twee periodes: 2006-2008 voor nieuwbouw dat nog onder een WZV/WTZi vergunning is c.q. wordt gebouwd (vraag 701) en 2009-2015 voor nieuwbouw die voorheen vergunningsplichtig vastgoed betrof, maar waar nu geen vergunning benodigd is vanwege het vervallen van het bouwregime (vraag 715). De werkelijke begrote kapitaallasten zijn gesplitst in afschrijvingen die gebaseerd zijn op de oorspronkelijke afschrijvingstermijnen en in rente waarbij als leningsbedrag de langlopende financiering wordt bedoeld.

Onderstaand is het aantal instellingen weergegeven dat nieuwbouw meldt in de periode 2006-2008 (vraag 701) en in de periode 2009-2015 (vraag 715).

Melding nieuwbouw	Alle respondenten Aantal reacties	Gevalideerde respondenten Aantal reacties
Aantal instellingen dat nieuwbouw meldt (2006-2008) regel 701	225	204
Aantal instellingen dat nieuwbouw meldt (2009-2015) regel 715	226	208

Met betrekking tot vraag 702 zijn de vergunningsbedragen volgens een vergunning van het Bouwcollege in kaart gebracht. Vraag 713 geeft vervolgens de werkelijke/verwachte kapitaallasten gedurende een periode van 5 jaar (2009 tot en met 2013) op basis van Nza beleidsregels. De vragen 716 en 806 geven dezelfde informatie, alleen nu betreft de nieuwbouw van voorheen vergunningsplichtig vastgoed.

Vergunningsbedragen	Alle respondenten		Gevalideerde respondenten	
	Aantal reacties	Totale waarde	Aantal reacties	Totale waarde
Totaal van regel 702	272	€ 2.617 mln	248	€ 2.253 mln
Totaal van regel 713	264	€ 831 mln	241	€ 700 mln
Totaal van regel 716	261	€ 3.803 mln	236	€ 3.324 mln
Totaal van regel 806	253	€ 1.176 mln	229	€ 1.010 mln

De vragen 714 en 807 geven het werkelijke rentepercentage dat betaald wordt op de langlopende financiering. De variatie van deze percentages is onderstaand weergegeven.

Werkelijke rentepercentage	Alle respondenten		Gevalideerde respondenten	
	minimaal	maximaal	minimaal	maximaal
Variatie van regel 714	1,96%	6,5%	2,99%	6,5%
Variatie van regel 807	1,82%	6,5%	1,82%	6,5%

4.4 Samenvatting

De boekwaardeproblematiek kan voor de instellingen uit Care en GGZ¹ die hebben gerespondeerd, als volgt worden samengevat.

4.4.1 Immateriële vaste activa

Het saldo van de boekwaarde Immateriële Vaste Activa bedroeg ultimo 2008 € 67 miljoen (alle enquêtes), respectievelijk € 53 miljoen (de gevalideerde enquêtes). Aan het eind van het overgangstraject in 2015 zal dit saldo IVA afgenomen zijn tot € 32 miljoen, respectievelijk € 24 miljoen.

Indien rekening gehouden wordt met additionele IVA in de periode tot en met 2015 zal het saldo IVA toenemen tot € 66 miljoen, respectievelijk € 54 miljoen.

Rekening houdend met reeds door de NZa gehonoreerde verzoeken tot versnelde afschrijving van de IVA kunnen de macrokosten beperkt blijven tot € 58 miljoen, respectievelijk € 47 miljoen.

Indien de lopende aanvragen voor versnelde afschrijving IVA door de NZa worden gehonoreerd dan zal het extra macrobedrag verder afnemen tot € 30 miljoen, respectievelijk € 26 miljoen.

Immateriële vaste activa (IVA)	Alle respondenten		Gevalideerde respondenten	
	Aantal reacties	Totale waarde	Aantal reacties	Totale waarde
Saldo boekwaarde IVA 2008	197	€ 67 mln.	176	€ 53 mln.
Saldo boekwaarde IVA 2015	186	€ 32 mln.	165	€ 24 mln.
Additionele IVA tot 2015	70	+ € 34 mln.	63	+ € 30 mln.
Reeds gehonoreerd NZa	26	-/- € 8 mln.	21	-/- € 7 mln.
Geraamde macrokosten responderende instellingen²	552	€ 58 mln.	440	€ 47 mln.
In behandeling NZa ³	17	-/- € 28 mln.	15	-/- € 21 mln.

4.4.2 Oudbouwproblematiek bij gerealiseerde en/of geplande nieuwbouw

Het saldo van de boekwaarde van de oudbouw bij vervangende nieuwbouw bedraagt ultimo 2008 € 1.039 miljoen (alle enquêtes), respectievelijk € 907 miljoen (de gevalideerde enquêtes). Aan het eind van het overgangstraject in 2015 zal dit saldo boekwaarde oudbouw afgenomen zijn tot € 399 miljoen, respectievelijk € 344 miljoen. Hierbij is rekening gehouden met een geschatte restwaarde (onder andere de grondopbrengst) van € 234 miljoen, respectievelijk € 205 miljoen.

Rekeninghoudend met reeds door de NZa gehonoreerde verzoeken tot versnelde afschrijving van de boekwaarde oudbouw (waaronder de toekenning bouwimpuls) kunnen de macrokosten beperkt blijven tot € 218 miljoen, respectievelijk € 174 miljoen.

Indien de lopende aanvragen voor versnelde afschrijving boekwaarde oudbouw door de NZa worden gehonoreerd dan zal het extra macro-bedrag verder afnemen tot €103 miljoen, respectievelijk € 74 miljoen.

Versnelde afschrijving	Alle respondenten		Gevalideerde respondenten	
	Aantal reacties	Totale waarde	Aantal reacties	Totale waarde
Boekwaarde oudbouw 2008	304	€ 1.039 mln.	262	€ 907 mln.
Geschatte restwaarde 2015	244	-/- € 234 mln.	223	-/- € 205 mln.
Boekwaarde oudbouw 2015	273	€ 399 mln.	233	€ 344 mln.
Reeds gehonoreerd NZa	134	-/- € 181 mln.	125	-/- € 170 mln.
Geraamde macrokosten responderende instellingen		€ 218 mln.		€ 174 mln.
In behandeling NZa ⁴	80	-/- € 115 mln.	67	-/- € 100 mln.

4.4.3 Herwaardering bestaande gebouwen

Het totaal aan boekwaarden van de materiële activa bedraagt ultimo 2008 € 7.212 miljoen (alle enquêtes), respectievelijk € 6.116 miljoen (gevalideerde enquêtes) en zal volgens de huidige afschrijvingsmethodiek afnemen tot € 4.671 miljoen, respectievelijk € 3.964 miljoen ultimo 2015.

Bij een verkorting van de afschrijvingstermijnen met 20% worden de inhaalafschrijvingen van de bestaande gebouwen berekend op € 1.611 miljoen (alle enquêtes), respectievelijk € 1.353 miljoen (de gevalideerde enquêtes).

Dit betreft zowel de in gebruik zijnde gebouwen als de buiten gebruik gestelde gebouwen (niet de gesloopte gebouwen)

¹ GGZ-instellingen met een ZVW- en/of AWBZ-aanbod.

² 61,5% totaal aantal instellingen. Zie 4.1. Hoofdstuk Response

³ De aanvragen voor 'inhaalafschrijvingen' betreffen oude omzettingen (m.n. verzorgingshuizen) van annuïtaire naar lineaire afschrijvingsmethodiek. Beoordeling hiervan dient nog plaats te vinden en kan niet bij voorbaat ingeboekt worden.

⁴ De aanvragen voor 'inhaalafschrijvingen' betreffen oude omzettingen (m.n. verzorgingshuizen) van annuïtaire naar lineaire afschrijvingsmethodiek. Beoordeling hiervan dient nog plaats te vinden en kan niet bij voorbaat ingeboekt worden.

Gebouwen in gebruik	Alle respondenten		Gevalideerde respondenten	
	Aantal reacties	Totale waarde	Aantal reacties	Totale waarde
Boekwaarde ultimo 2008	493	€ 7.212 mln.	431	€ 6.116 mln.
Boekwaarde ultimo 2015	492	€ 4.671 mln.	429	€ 3.964 mln.
Inhaalafschrijvingen t/m 2008	493	€ 937 mln.	430	€ 788 mln.
Inhaalafschr. 2009 t/m 2015	493	€ 635 mln.	430	€ 538 mln.
Totaal inhaalafschrijvingen responderende instellingen		€ 1.572 mln.		€ 1.326 mln.

Gebouwen buiten gebruik	Alle respondenten		Gevalideerde respondenten	
	Aantal reacties	Totale waarde	Aantal reacties	Totale waarde
Boekwaarde ultimo 2008	108	€ 100 mln.	100	€ 89 mln.
Boekwaarde ultimo 2015	102	€ 53 mln.	94	€ 45 mln.
Inhaalafschrijvingen t/m 2008	107	€ 27 mln.	94	€ 26 mln.
Inhaalafschr. 2009 t/m 2015	107	€ 12 mln.	98	€ 11 mln.
Totaal inhaalafschrijvingen responderende instellingen		€ 39 mln.		€ 37 mln.

4.4.4 Exploitatieprobleem bij nieuwbouw

Het dekkingstekort voor de kapitaallasten die behoren bij nieuwe investeringen, in de eerste jaren na invoering van de NHC's, is niet vast te stellen, zolang de bijbehorende productie niet bekend is.

Wel is bekend dat totaal € 6.420 miljoen, respectievelijk € 5.576 miljoen (gevalideerd) verwacht wordt aan nieuwe investeringen in de periode 2006 – 2015. Hierbij behoort een totaal aan kapitaallasten van € 2.007 miljoen, respectievelijk € 1.710 miljoen voor de eerste vijf jaren na ingebruikname.

Vergunningsbedragen	Alle respondenten		Gevalideerde respondenten	
	Aantal reacties	Totale waarde	Aantal reacties	Totale waarde
Nwe investeringen 2006-2008	272	€ 2.617 mln.	248	€ 2.253 mln.
Kapitaallasten 1 ^e vijf jaren	264	€ 831 mln.	241	€ 700 mln.
Nwe investeringen 2009-2015	261	€ 3.803 mln.	236	€ 3.323 mln.
Kapitaallasten 1 ^e vijf jaren	253	€ 1.176 mln.	229	€ 1.010 mln.